

Rolnummer 2071
Arrest nr. 142/2001 van 6 november 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 9, § 1, 3°, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, gesteld door het Arbeidshof te Brussel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 30 oktober 2000 in zake F. Cambie tegen de Franse Gemeenschap en de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 8 november 2000, heeft het Arbeidshof te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Artikel 9, 3°, [lees : artikel 9, § 1, 3°] van de wet van 3 juli 1967 bepaalt : ‘ Indien het ongeval of de beroepsziekte het overlijden van de getroffene tot gevolg heeft gehad, hebben recht op een tijdelijke rente die voor ieder kind gelijk is aan 15 pct. van de in artikel 4 bepaalde bezoldiging zonder dat het totaal 45 pct. van die bezoldiging mag overschrijden, de kinderen, halve wezen, indien zij : 1° wettige kinderen zijn, geboren of verwekt vóór het overlijden van de getroffene; 2° wettige kinderen zijn, geboren uit een vorig huwelijk van de overlevende echtgenoot; 3° natuurlijke kinderen zijn door de getroffene of zijn echtgenoot vóór zijn overlijden erkend ’.

Is dat artikel strijdig met artikel 6 en/of *6bis* van de Grondwet in zoverre het slechts een recht op een rente toekent aan de natuurlijke kinderen voor zover zij vóór het overlijden van de getroffene of zijn echtgenoot werden erkend en het bijgevolg een onderscheid instelt tussen het vóór het overlijden erkend natuurlijk kind en het vóór het overlijden niet erkend natuurlijk kind ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Guy G., overleden op 22 februari 1994 op de weg naar zijn werk in dienst van de Franse Gemeenschap, gescheiden, leefde toen samen met Françoise C. Uit zijn huwelijk had hij twee kinderen. Tijdens zijn samenleving met Françoise C. zijn, respectievelijk op 30 mei 1991 en 30 september 1993, twee kinderen geboren van wie het vaderschap van Guy G. werd erkend bij een vonnis van 28 maart 1995, na een procedure ingesteld na zijn overlijden.

De Franse Gemeenschap heeft geweigerd de rente te betalen die door Françoise C. voor haar twee kinderen werd gevraagd op grond van artikel 9, § 1, 3°, van de wet van 3 juli 1967, dat die rente slechts toekent aan de kinderen die « uiterlijk op de datum van het overlijden » zijn erkend. De vordering die Françoise C. voor de Arbeidsrechtbank te Brussel had ingesteld, werd, om dezelfde reden, afgewezen en zij heeft dan hoger beroep ingesteld voor het Arbeidshof te Brussel dat, bij een arrest van 30 oktober 2000, de voormelde prejudiciële vraag aan het Hof heeft gesteld.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 8 november 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 22 januari 2001 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 februari 2001.

Memories zijn ingediend door :

- F.C., wonende te 1210 Brussel, Dupontstraat 64, bij op 7 maart 2001 ter post aangetekende brief;
- de Franse Gemeenschapsregering, Surlet de Chokierplein 15-17, 1000 Brussel, bij op 7 maart 2001 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 9 maart 2001 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 22 maart 2001 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 26 april 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 8 november 2001.

Bij beschikkingen van 6 februari 2001 en 20 maart 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld respectievelijk met de rechters L. Lavrysen en A. Alen.

Bij beschikking van 13 juli 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 19 september 2001.

Bij beschikking van 13 juli 2001 heeft voorzitter M. Melchior de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Van de beschikking tot ingereedheidbrenging is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 18 juli 2001 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 19 september 2001 heeft het Hof de zaak uitgesteld tot de terechtzitting van 26 september 2001.

Op de openbare terechtzitting van 26 september 2001 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. E. Lambert, advocaat bij de balie te Luik, voor F.C.;
 - . Mr. M. Detry, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
 - . Mr. S. Taillieu *loco* Mr. M. Van Assche, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en A. Alen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van de appellante voor de verwijzende rechter

A.1. Zich baserend op het arrest van het Hof nr. 18/91 is de appellante van mening dat het in de prejudiciële vraag beschreven verschil in behandeling op een objectief criterium berust maar dat het niet redelijk verantwoord is. De instelling van het huwelijk willen begunstigen is volgens haar een voorbijgestreefd criterium, zoals het Hof in zijn voormeld arrest opmerkt. De bekommernis « om gerechtelijke dwalingen te vermijden » is niet meer pertinent vanwege de vooruitgang van de wetenschap en inzonderheid de D.N.A.-analyses die te dezen het mogelijk hebben gemaakt de afstamming vast te stellen met een waarschijnlijkheid van meer dan 99,98 pct. Wat de door de eerste rechter beklemtoonde noodzaak betreft om de rechten van de reeds schadeloos gestelde andere kinderen niet opnieuw in het geding te brengen, die bekommernis van rechtszekerheid kan ertoe leiden niet terug te komen op vroegere rechtssituaties maar, overeenkomstig wat door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is geoordeeld in het arrest Marckx, kan het niet zover gaan « de objectiviteit van het recht om te buigen en de toekomstige toepassing ervan in het gedrang brengen... ».

A.2. De appellante merkt op dat te dezen de vordering tot erkenning van vaderschap onmiddellijk na het overlijden werd ingesteld; de administratieve overheid werd daarvan reeds op 18 april 1994 in kennis gesteld, dus minder dan twee maanden na het overlijden en vóór de beslissing, die dateert van 20 mei 1994, waarbij werd erkend dat het om een arbeidsongeval ging. Zij voegt eraan toe dat van het voorstel om de wettige kinderen een schadevergoeding toe te kennen, kennis werd gegeven op 30 maart 1995, dus twee dagen na de betekening van het vonnis waarbij de afstamming werd vastgesteld.

Memorie van de Franse Gemeenschapsregering

A.3. De tussenkomenende partij verklaart zich te gedragen naar de wijsheid van het Hof.

Memorie van de Ministerraad

A.4. De tussenkomenende partij herinnert eraan dat, sedert het arrest Marckx van 13 juni 1979, geen enkel onderscheid mag worden gemaakt tussen kinderen naargelang zij tijdens het huwelijk van hun ouders of buiten het huwelijk zijn geboren en dat de wetgever daarmee rekening heeft gehouden in de wet van 31 maart 1987 die tot doel had elke discriminatie tussen de zogenaamde wettige kinderen en de zogenaamde natuurlijke kinderen uit te sluiten. Zij citeert het advies van de Nationale Arbeidsraad nr. 882 van 29 maart 1988, waarin wordt aanbevolen de wetgevingen betreffende de arbeidsongevallen en de beroepsziekten aan te passen aan de nieuwe bepalingen van het burgerlijk recht, alsmede de arresten van het Hof van Cassatie van 15 oktober 1990 en 15 mei 1992 volgens welke niet alleen de beginselen van de wet van 1987 maar ook die van het arrest Marckx retroactief dienen te worden toegepast.

A.5. De Ministerraad wijst erop dat het onderscheid tussen wettige en natuurlijke kinderen is geschrapt, in de twee wetgevingen betreffende de arbeidsongevallen, door de wetten van 20 december 1995 en 29 april 1996. In die twee wetgevingen is evenwel gepreciseerd dat de gerechtelijke vaststelling van de afstamming slechts een rol zou spelen indien de procedure vóór het overlijden is ingezet, behoudens indien het kind reeds was verwekt maar nog niet geboren.

A.6. Hoewel de gestelde vraag betrekking heeft op artikel 9 van de wet van 3 juli 1967, zoals het bestond vóór de wijzigingen die zijn aangebracht bij de wetten van 20 december 1995 en 19 oktober 1998, verklaart de tussenkomenende partij zich bereid rekening te houden met de zin die aan de wet is gegeven door die wijzigingen die zij als interpretatief kwalificeert.

A.7. De tussenkomenende partij aanvaardt daarentegen niet dat elke erkenning van een natuurlijk kind, waarvan de procedure op gelijk welk ogenblik is ingezet, het recht op een rente zou kunnen openen, in weerwil van de rechtszekerheid. Het is op het ogenblik van de consolidatie en, in geval van een dodelijk ongeval, op het ogenblik van het overlijden dat de rechten van de begunstigten van renten worden gecreëerd, die variëren naar gelang van het aantal kinderen. Indien een procedure tot erkenning wordt ingezet vóór het overlijden, zouden de

rechten onder voorwaarden kunnen worden bepaald en vervolgens herzien wanneer de erkenningsprocedure afgelopen zou zijn. Maar indien de procedure na het overlijden wordt ingezet, zou het onmogelijk zijn rekening te houden met de afstamming, zo niet zou inbreuk worden gemaakt op de rechten die definitief zijn verworven door de andere begunstigen van renten. De enige realistische oplossing bestaat erin enkel rekening te houden met de vorderingen die op de dag van het overlijden reeds zijn ingeleid.

- B -

B.1. Het Arbeidshof te Brussel stelt aan het Hof een vraag over een dodelijk ongeval op de weg naar het werk waarvan een ambtenaar van de Franse Gemeenschap op 22 februari 1994 het slachtoffer is geworden. Het recht van de wezen op de wettelijke rente is geregeld in artikel 9, § 1, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, zoals het was gewijzigd bij artikel 7 van de wet van 13 juli 1973. Die bepaling luidde als volgt :

« Indien het ongeval of de beroepsziekte het overlijden van de getroffene tot gevolg heeft gehad, hebben recht op een tijdelijke rente die voor ieder kind gelijk is aan 15 pct. van de in artikel 4 bepaalde bezoldiging zonder dat het totaal 45 pct. van die bezoldiging mag overschrijden, de kinderen, halve wezen, indien zij :

- 1° wettige kinderen zijn, geboren of verwekt vóór het overlijden van de getroffene;
- 2° wettige kinderen zijn, geboren uit een vorig huwelijk van de overlevende echtgenoot;
- 3° natuurlijke kinderen zijn door de getroffene of zijn echtgenoot vóór zijn overlijden erkend. »

B.2. De Ministerraad onderzoekt die bepaling, rekening houdend met de wijzigingen, die hij als interpretatief kwalificeert, die bij de wetten van 20 december 1995 en 19 oktober 1998 zijn ingevoerd. Die wijzigingen bestonden er onder meer in de term « natuurlijke » in artikel 9, § 1, 3°, te schrappen, een 4° aan toe te voegen, dat betrekking heeft op « niet-erkende kinderen [...], die een pensioen hebben verkregen in toepassing van artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek » en de gevolgen van een gerechtelijke vaststelling van de afstamming enkel te aanvaarden indien de procedure is ingeleid vóór de datum van het overlijden ten gevolge van het ongeval, behalve indien het kind verwekt maar nog niet geboren was.

Aangezien die wijzigingen geen weerslag hebben op het aan het Arbeidshof voorgelegde geschil, is het artikel 9, § 1, zoals het op 22 februari 1994 van kracht was, dat zal worden onderzocht.

B.3. Wanneer de wetgever de wet van 24 december 1903 op de arbeidsongevallen heeft aangenomen, heeft hij een amendement verworpen dat ertoe strekte een rente toe te kennen aan de kinderen die vóór het ongeval zijn geboren of verwekt maar die pas na het ongeval zijn erkend, om reden dat een dergelijke bepaling aanleiding zou kunnen geven tot misbruik en de erkenningen uit eigenbelang zou aanmoedigen (*Handl.*, Kamer, 1902-1903, p. 1906).

Die verantwoording is thans niet meer pertinent. Zij wordt trouwens door de Ministerraad niet aangevoerd. De vaststelling van een afstamming *post mortem* gebeurt immers na een procedure tijdens welke de rechter zelfs ambtshalve « een bloedonderzoek of enig ander onderzoek volgens beproefde wetenschappelijke methodes [kan] gelasten » (artikel 331*octies* van het Burgerlijk Wetboek) en houdt rekening met het bezit van staat, voor zover het voortdurend is en bewezen wordt door feiten die « te samen of afzonderlijk de betrekking van afstamming aantonen » (artikel 331*nonies*). Tot slot kan elke persoon aan wie de rechterlijke beslissing wordt tegengeworpen, derdenverzet instellen (artikel 331*decies*). Aldus blijkt dat de procedure, inzonderheid sedert men een beroep kan doen op betrouwbare wetenschappelijke bewijsmethoden, garanties biedt die het risico van valse erkenningen uitsluiten.

B.4. De enige verantwoording die door de Ministerraad wordt aangevoerd, is de noodzaak de rechtszekerheid niet in het gedrang te brengen, dat wil zeggen de rechten die, op de dag van het overlijden van het slachtoffer, door de andere begunstigen van renten definitief zijn verworven, niet in het geding te brengen.

B.5. De niet-tijdige ontdekking van een begunstigde van renten kan ofwel het beginsel zelf van het recht van andere begunstigden, ofwel het bedrag van hun renten in het geding brengen. Vermits de wetgever die rechtsonzekerheid wil vermijden, is het pertinent enkel rekening te houden met erkenningen die vóór het overlijden zijn gebeurd.

B.6. Aangezien die maatregel ertoe kan leiden de rente te weigeren aan een kind van wie de afstamming zal zijn vastgesteld, dient men zich evenwel af te vragen of de radicale

maatregel die erin bestaat elke gerechtelijke erkenning na het overlijden van het slachtoffer te verwerpen, niet onevenredig is met het nagestreefde doel.

B.7. Men zou kunnen begrijpen dat de wetgever, om het creëren van rechtsonzekerheid te vermijden, maatregelen zou nemen om te verhinderen dat niet-tijdige eisen de rechten in het geding zouden brengen van degenen van wie de afstamming vóór het overlijden was vastgesteld. Het Hof stelt hieromtrent vast dat de vorderingen tot betaling van vergoedingen verjaren na het verstrijken van een termijn die loopt vanaf de kennisgeving van de betwiste administratieve rechtshandeling (artikel 20 van de wet van 3 juli 1967), wat een bepaalde rechtsonzekerheid gedurende die termijn inhoudt.

B.8. De bezorgdheid om te verhinderen dat niet-tijdige bezwaren verworven situaties opnieuw in het geding zouden kunnen brengen, zou kunnen verantwoorden dat zij worden onderworpen aan vereisten inzake termijnen die een aanvangt nemen bij het overlijden van het slachtoffer.

Maar het is onevenredig met de nagestreefde doelstelling elke aanvraag om rente door een kind dat niet erkend is op de datum van het overlijden, uit te sluiten. Een dergelijke maatregel kan ertoe leiden een erkend kind van de rente te beroven, zelfs wanneer geen enkele andere rechthebbende zich kenbaar zou hebben gemaakt en zelfs in de veronderstelling dat de vordering tot erkenning is ingesteld en de afstamming is vastgesteld binnen termijnen die geen overdreven inbreuk maken op de rechtmatige belangen van de andere begunstigden. In de veronderstelling dat de bij de wet van 19 oktober 1998 ingevoegde bepaling, volgens welke rekening wordt gehouden met de na het overlijden vastgestelde afstamming, na afloop van een vordering die vóór het overlijden werd ingesteld, als interpretatief zou kunnen worden beschouwd, zoals de Ministerraad beweert, zou artikel 9, § 1, 3°, ten nadele van een categorie van kinderen een verschil in behandeling instellen dat niet redelijk verantwoord is.

B.9. Overigens kan worden opgemerkt dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft nagegaan of de bepaling die het kind dat de vader tijdens zijn leven niet had erkend van zijn erfopvolging uitsluit, bestaanbaar was met de artikelen 8 en 14 van het Verdrag. Artikel 8 waarborgt het recht op eerbiediging van het privé-leven en het gezinsleven; artikel 14 verbiedt elke discriminatie in het genot van de rechten en vrijheden welke in dat Verdrag zijn vermeld, onder meer die welke op de geboorte zou zijn gegrond. Het Europees

Hof heeft geoordeeld dat een dergelijke uitsluiting onevenredig was met de doelstelling van bescherming van de rechten van de andere erfgerechtigden (arrest Camp en Bourimi t/ Nederland van 3 oktober 2000).

B.10. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 9, § 1, 3°, van de wet van 3 juli 1967 « betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het het recht op een rente weigert aan kinderen die niet zijn erkend vóór het overlijden van het slachtoffer.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 6 november 2001.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior